

CHƯƠNG IV: NGHIỆP UẨN (Tiếp Theo)

Phẩm Thứ Ba: LUẬN VỀ HẠI SINH

LUẬN VỀ HẠI SINH (Phần 1)

Có thể có đã hại mạng sống-giết mạng sống chưa diệt chẳng? Các chương như vậy và giải thích về nghĩa từng chương đã lĩnh hội rồi, tiếp theo cần phải giải thích rộng ra.

Trong này, có loại không phải là sát sinh mà dùng thanh Sát sinh để nói, có loại không phải là gia hạnh mà dùng thanh Gia Hạnh để nói, nghĩa là gia hạnh sát sinh cũng gọi là sát sinh, đấy khởi sau sát sinh cũng gọi là gia hạnh. Đó gọi là Tỳ-ba-sa tóm lược ở chỗ này.

Hỏi: Có thể có đã hại mạng sống-giết mạng sống chưa diệt chẳng?

Đáp: Có, như đã đoạn mật mạng sống loại khác mà gia hạnh ấy chưa ngừng. Nghĩa là như có người làm hại mạng sống của loài khác, dùng dao-gậy... để làm hại, gia hạnh chưa dứt mà mạng sống của loài ấy đã đoạn mất. Sai khiến-chú thuật-thuốc độc, nói rộng ra cũng như vậy.

Hỏi: Có thể có chưa hại mạng sống-giết mạng sống đã diệt chẳng?

Đáp: Có, như chưa đoạn mất mạng sống loài khác mà gia hạnh ấy đã ngừng. Nghĩa là như có người làm hại mạng sống của loài khác, dùng dao-gậy... để làm hại, mạng sống ấy chưa đoạn mất, không còn làm hại nữa. Sai khiến-chú thuật-thuốc độc, nói rộng ra cũng như vậy.

Hỏi: Có thể đã hại mạng sống-giết mạng sống đã diệt chẳng?

Đáp: Có, như đã đoạn mật mạng sống loài khác mà gia hạnh ấy đã ngừng. Nghĩa là như có người làm hại mạng sống của loài khác, dùng dao-gậy... để làm hại, ngay lúc mạng sống đoạn mất thì gia hạnh cũng ngừng. Sai khiến-chú thuật-thuốc độc, nói rộng ra cũng vậy.

Hỏi: Có thể có chưa hại mạng sống-giết mạng sống chưa diệt chẳng?

Đáp: Có, như chưa đoạn mật mạng sống loài khác, gia hạnh ấy chưa ngừng. Nghĩa là như có người làm hại mạng sống của loài khác, dùng dao-gậy... để làm hại, mạng sống ấy chưa đoạn mất thì gia hạnh ấy cũng chưa ngừng. Sai khiến-chú thuật-thuốc độc, nói rộng ra cũng như vậy.

Hỏi: Có thể có chưa hại mạng sống-giết mạng sống chưa diệt, di

thực của nghiệp này chắc chắn sinh vào địa ngục chẳng?

Đáp: Có, như lúc dấy lên gia hạnh của nghiệp vô gián thì mạng chung. Sự việc ấy như thế nào? Nghĩa là như có người muốn hại mẹ của mình vừa khởi lên gia hạnh, hoặc là bị quan quân bắt giữ, hoặc là mẹ có sức mạnh trở lại làm hại người con ấy, hoặc là mẹ nhờ phước đức mà Thiên thần giết chết người con thì người con rơi vào địa ngục nhưng mẹ vẫn còn sống. Hoặc là khởi lên gia hạnh làm cho mẹ phải chết, mà trong lòng hối hận tự làm hại mạng sống của mình, cũng sinh vào địa ngục. Như làm hại mẹ, như vậy tạo ra nghiệp vô gián khác, nên biết cũng như vậy.

Hỏi: Chỉ có pháp chứ không có chúng sinh thì làm sao mà có tội giết hại?

Đáp: Tôn giả Thế Hữu nói rằng: “Như tuy không có chúng sinh, mà có tưởng về chúng sinh, như vậy tuy không có chúng sinh, mà có tội giết hại. Lại nữa, Uẩn-Giới-Xứ này, có thể khởi lên tưởng về Ngã, tưởng về hữu tình, tưởng về mạng, tưởng về sinh, tưởng về dưỡng, tưởng về Bồ-đặc-già-la, vì vậy nếu đoạn hoại thì lúc ấy mạng lấy tội giết mạng sống. Lại nữa, Uẩn-Giới-Xứ này, có thể khởi lên tưởng về Ngã, tưởng về Thường-Lạc-Tĩnh, vì vậy nếu đoạn hoại thì lúc ấy mạng lấy tội giết mạng sống.”

Đại đức nói rằng: “Uẩn-Giới-Xứ này, là có chấp Thọ khởi lên nhận biết ba lúc, đó là Ngã sẽ giết-đang giết-đã giết, vì vậy nếu đoạn hoại thì lúc ấy mạng lấy tội giết mạng sống. Nhưng chúng sinh là thế tục có tội giết mạng sống, là thắng nghĩa có tội giết mạng sống này, do hai duyên mà mang lấy:

1. Khởi gia hạnh.
2. Quả cuối cùng.

Nếu khởi lên gia hạnh mà quả không đến cuối cùng, hoặc là quả đến cuối cùng mà không khởi lên gia hạnh, thì cũng không mang lấy tội giết hại. Nếu khởi lên gia hạnh mà quả cũng đến cuối cùng thì mới mang lấy tội giết hại.”

Hỏi: Có thể có cũng khởi lên gia hạnh-quả cũng đến cuối cùng, mà không mang lấy tội giết hại chẳng?

Đáp: Có, như chủ động giết hại-thụ động giết hại cùng lúc bỏ mạng, hoặc là người chủ động giết hại chết trước.

Hỏi: Giết hại Uẩn nào thì gọi là giết hại mạng sống, quá khứ chẳng, vị lai chẳng, hiện tại chẳng? Quá khứ đã diệt, vị lai chưa đến, hiện tại không dừng lại, đều không có nghĩa của giết hại, tại sao gọi là

giết mạng sống?

Đáp: Giết hại Uẩn vị lai, không phải là quá khứ-hiện tại.

Hỏi: Vị lai chưa đến làm sao có thể giết hại?

Đáp: lúc ấy trú trong hiện tại ngăn chặn các Uẩn hòa hợp của đời vị lai, cho nên gọi là giết hại. Bởi vì ngăn chặn duyên hòa hợp sinh ra các Uẩn khác, cho nên mang lấy tội giết hại. Có người nói: Giết hại Uẩn hiện tại-vị lai chứ không phải là quá khứ.

Hỏi: Vị lai có thể như vậy, hiện tại không dừng lại, giả sử nó không bị giết hại thì cũng tự nhiên giết mất, làm sao giết hại?

Đáp: Đoạn mật thể dụng của nó, cho nên gọi là giết hại. Nguyên cơ thể nào? Bởi vì Uẩn hiện tại trước đó tuy không dừng lại mà diệt mất, nhưng không có thể khiến cho Uẩn sau không nối tiếp, Uẩn hiện tại bây giờ không dừng lại mà diệt đi, thì có thể làm cho Uẩn sau đó không nối tiếp, cho nên đối với Uẩn hiện tại cũng mang lấy tội giết hại.

Hỏi: Trong các Uẩn thì Uẩn nào có thể giết hại, đối với nó mang lấy tội giết hại?

Đáp: Có người nói: Sắc Uẩn. Nguyên cơ thể nào? Bởi vì chỉ có Sắc mới có thể bị dao-gậy... xúc chạm. Có người nói: Năm Uẩn.

Hỏi: Bốn Uẩn không có xúc chạm thì làm sao có thể giết hại?

Đáp: Nó dựa vào Sắc mà chuyển, lúc Sắc Uẩn hư hoại thì nó sẽ không chuyển, cho nên cũng gọi là giết hại. Như lúc bình vỡ tan thì sữa... cũng mất đi. Vả lại, nó cũng đối với năm Uẩn khởi lên tâm ác mà giết hại, cho nên đối với nó mang lấy tội giết hại.

Hỏi: Vì giết hại vô ký, đối với nó mang lấy tội là ba loại chăng?

Đáp: Có người nói: Vô ký. Nguyên cơ thể nào? Bởi vì chỉ riêng vô phú vô ký mới có thể bị dao-gậy... xúc chạm. Có người nói: Ba loại.

Hỏi: Pháp thiện-nhiễm ô không có xúc chạm thì làm sao có thể giết hại?

Đáp: Pháp thiện-nhiễm ô dựa vào vô ký mà chuyển, lúc vô ký hư hoại thì nó sẽ không chuyển, cho nên cũng gọi là giết hại. Phần còn lại nói rộng ra như trước.

Hỏi: Như dùng một gia hạnh cùng lúc giết mẹ và người nữ khác, lúc ấy đối với mẹ mang lấy tội giết hại mạng sống và tội Vô biểu vô gián, đối với người nữ khác chỉ mang lấy tội Vô biểu giết hại mạng sống, mà nghiệp Biểu này là chỉ mang lấy một hay là hai?

Đáp: Có người đưa ra cách nói này: Chỉ mang lấy một Biểu. Nguyên cơ thể nào? Bởi vì một gia hạnh cùng lúc mà giết hại không có gì sai biệt.

Tôn giả Diệu Âm nói rằng: “Lúc ấy mang lấy hai Biểu. Nguyên cơ thế nào? Bởi vì nghiệp Biểu của thân này do cực vi mà thành, hại mẹ và người khác thì cực vi đều khác nhau. Như Vô biểu mang lấy hai, Biểu cũng thuận theo như vậy.”

Hỏi: Như dùng một gia hạnh giết hại nhiều chúng sinh, tùy theo bao nhiêu chúng sinh thì mang lấy bấy nhiêu tội Vô biểu, mà nghiệp Biểu này là chỉ mang lấy một hay là mang lấy nhiều?

Đáp: Có người nói: Mang lấy một. Nguyên cơ thế nào? Bởi vì một gia hạnh cùng lúc mà giết hại không có gì sai biệt.

Tôn giả Diệu Âm nói rằng: “Lúc ấy mang lấy nhiều Biểu. Nói rộng ra như trước.”

Hỏi: Giết hại người đúng lúc thọ mạng không còn thì mang lấy tội giết hại hay không?

Đáp: Nếu sát-na này đúng lúc thọ mạng không còn, thì lúc bấy giờ người làm hại không mang lấy tội giết hại. Nếu do làm hại cho đến khiến thọ mạng dừng lại không sinh trong một sát-na ấy, pháp đều mang lấy tội giết hại, huống là nhiều sát-na hay sao?

Hỏi: Giết hại người không còn chỗ hiểm (đoạn mạng ma) thì mang lấy tội giết hại hay không?

Đáp: Nếu sát-na này đang đúng lúc xả mạng, thì lúc bấy giờ người làm hại không mang lấy tội giết hại. Nếu do làm hại cho đến khiến mạng sống dừng lại không sinh trong một sát-na ấy, pháp đều mang lấy tội giết hại, huống là nhiều sát-na hay sao?

Hỏi: Nếu có người làm hại người khác khiến cho nhất định phải chết, liền tự làm hại mạng mình thì mang lấy tội giết hại hay không?

Đáp: Không mang lấy. Nguyên cơ thế nào? Bởi vì quả ấy chưa đến cuối cùng, liền tự mình mất mạng, không có chúng đồng phần sau có thể thành tựu tội ấy.

Hỏi: Nếu lúc chiến đấu làm hại lẫn nhau, cùng lúc chết đi thì đều mang lấy tội giết hại hay không?

Đáp: Không mang lấy. Nguyên cơ thế nào? Bởi vì cả hai đều là quả chưa đến cuối cùng, thì cùng mất mạng, cho nên không có chúng đồng phần sau có thể thành tựu tội ấy.

Hỏi: Nếu vì vua quan... ép buộc khiến làm điều giết hại, thì mang lấy tội giết hại hay không?

Đáp: Có người nói: Không mang lấy. Nguyên cơ thế nào? Bởi vì thế lực khác đã khống chế chứ không phải là ý thích của người ấy.

Nói như vậy thì cũng mang lấy tội giết hại, trừ ra tự tâm mình yêu

cầu thà rằng bỏ mạng mình chứ cuối cùng không làm hại người khác, như vậy thì không có tội.

Hỏi: Nếu dựa vào pháp của đời vua trước đã chế định, làm cho hình phạt có vượt quá mức, thì mang lấy tội giết hại hay không?

Đáp: Vua và quan tòa mang lấy. Nếu sai người khác giết hại thì mang lấy tội Vô biểu của giết hại mạng sống. Người ấy đã sai khiến người ta, và nếu tự mình giết hại thì cũng mang lấy tội Biểu-Vô biểu của giết hại mạng sống. Nếu rất nhiều hữu tình tìm cách làm hại một mạng sống, họ khởi lên gia hạnh địch thân đoạn mất mạng sống ấy, mang lấy tội Biểu-Vô biểu của giết hại mạng sống; người cùng tìm cách và người lên tiếng ủng hộ, chỉ mang lấy Vô biểu của giết hại mạng sống. Nếu nhiều người ấy cùng đưa ra gia hạnh đoạn mất một mạng sống ấy, thì nên biết là đều mang lấy tội Biểu-Vô biểu.

Hỏi: Có thể có lúc không phải là thân gây ra, mà mang lấy tội giết hại mạng sống chẳng?

Đáp: Có, đó là ngữ sai khiến giết hại.

Hỏi: Có thể có lúc không phát ra lời nói, mà mang lấy tội nói lời dối gạt chẳng?

Đáp: Có, đó là thân biểu hiện.

Hỏi: Có thể có lúc không phải là thân gây ra-không phát ra lời nói, mà mang lấy hai tội chẳng?

Đáp: Có, đó là ý tức giận của người Tiên, và lúc Bồ-tát im lặng biểu hiện thanh tịnh.

